

Handreiking voor BoekStart bij protocollen kinderopvang, JGZ en VOB

BoekStart

14 mei 2020

Inleiding

Vanaf 11 mei zijn de bibliotheken weer (gedeeltelijk) open voor het lenen van boeken en kunnen kinderen weer naar de kinderopvang gebracht worden. Dat maakt het weer mogelijk om BoekStartkoffertjes uit te reiken in de Bibliotheek en contact te leggen met de kinderopvang en het consultatiebureau.

De meeste (voor)leesconsulenten en BoekStartcoaches hebben tijdens de intelligente lockdown niet stil gezeten en contact gehouden met de kinderopvang of het consultatiebureau en hen gevoed met tips en digitaal aanbod. Natuurlijk wil iedereen zo snel mogelijk weer aan de slag, maar we gaan er in deze handreiking vanuit dat externe partijen voorlopig nog niet gewent zijn in de kinderopvang en op het consultatiebureau. Het advies aan bibliotheken is om hen online wel te blijven ondersteunen en de openbare bibliotheekvestigingen gefaseerd weer te openen voor kinderen.

Wat dat betekent voor de verschillende onderdelen van BoekStart en de bouwstenen lees je in deze handreiking.

Kijk regelmatig op Biebtobieb waar collega's mee bezig zijn, volg het nieuws in de diverse groepen (BoekStart, BoekStartcoach, Crisisbieb), lees de BoekStartnieuwsbrief voor professionals en laat je informeren door je directie en POI-coördinatoren voor het laatste nieuws.

Kernteam BoekStart

Handreiking voor BoekStart bij protocollen kinderopvang, JGZ en VOB

Checklist (samenvatting)

Algemeen	Ga nog niet fysiek naar kinderopvang of consultatiebureau en ondersteun (digitaal) op afstand.
Marketing & Communicatie	Besteed in de Bibliotheek aandacht aan een inhaalslag voor het uitreiken van het BoekStartkoffertje aan nieuwe leden. Houd contact met de voorleescoördinator en het consultatiebureau en stem telefonisch of via de mail af wat kan en waar behoefte aan is. Houd ook je collega's in de bibliotheekorganisatie regelmatig op de hoogte van de ontwikkelingen in de kinderopvang en jeugdgezondheidszorg.
Collectie & Digitaal	Zorg dat de kinderen toegang hebben tot de collectie in de kinderopvang of laat de collectie verdelen over de groepen. Stem de hygiëneregels bij het gebruik van boeken af met de kinderopvang. Als er toch behoefte is aan materialen op een consultatiebureau of op de kinderopvang, bijvoorbeeld informatieflyers over het belang van voorlezen en waardebonnen, zorg dan dat die per post worden verstuurd naar de contactpersonen of consultatiebureaus.
Expertise	Zet in op communicatie, collectie, Monitor en activiteiten. Houd je aan de Algemene RIVM richtlijn Veiligheidsrisico's in de kinderopvang of op het consultatiebureau, als je daar in goed overleg toch een keer komt.
Monitor & Lees- en mediaplan	Investeer in deze periode juist met de Monitor in de relatie en de samenwerking. Zet de monitorgegevens in om aan te tonen dat de BoekStart aanpak van toegevoegde waarde is en maak alvast werkafspraken voor de tweede helft van het jaar.
Activiteiten	Geef tips, maak boekpromotie- en instructiefilmpjes. Attendeer de kinderopvang op de nieuwe campagnes en de bestelmogelijkheden voor schooljaar 2020-2021.
Netwerk & Beleid	Verstuur het jaaraanbod 20/21 pas als je hebt afgestemd met de kinderopvang en je weet dat het 'warm' ontvangen wordt.

1. BoekStart in de Bibliotheek

Bibliotheeken zijn ruim twee maanden dicht geweest en ouders van baby's konden in die tijd geen BoekStartkoffertje ophalen. Omgerekend zijn dit zo'n 10.000 baby's die we missen. De vraag is of ouders in deze periode een brief of waardebon hebben gehad en of ouders het ophalen van het BoekStartkoffertje nog op het netvlies hebben staan. Met deze acties kunnen we ervoor zorgen dat BoekStart weer onder de aandacht gebracht wordt en baby's lid worden van de Bibliotheek.

Acties voor nieuwe start met BoekStart

- Zorg ervoor dat medewerkers coulant omgaan met het uitreiken van de koffertjes, dus geef ze ook aan kinderen van 1,5 of bijna twee jaar.
- Breng het BoekStartkoffertje onder de aandacht in de lokale media en op de website, bijvoorbeeld met [dit filmpje](#).
- Organiseer een campagne gericht op ouders van jonge kinderen in de vorm van bijvoorbeeld de Week of Maand van het jonge kind. Dit hoeft niet meteen in mei, maar kan bijvoorbeeld ook na de zomer om dan een inhaalslag te maken.
- Neem contact op met de gemeente, kinderopvang en consultatiebureaus over het BoekStartkoffertje en informeer of er nog genoeg koffertjes en waardebonnen voorradig zijn.

Kijk in de [BoekStart Toolkit](#) voor beschikbare promotiemiddelen en een communicatieplan. BoekStartkoffertjes en waardebonnen kunnen gewoon besteld en geleverd worden.

2. BoekStart in de kinderopvang

Omdat het voorlopig niet mogelijk is om langs te gaan bij de kinderopvang, zetten we hier een paar zaken op een rij die je als voorleesconsulent wel kan doen in de tussentijd. **Het kan zijn dat de kinderopvang zich eerst wil richten op het op gang brengen van de dagelijkse gang van zaken. In het gesprek met de kinderopvang kan je aangeven dat voorlezen ook rust kan brengen voor kinderen.**

- Houd contact met de voorleescoördinator (per mail of met videobellen) en stem af wat kan en waar behoefte aan is.
- Je kunt de monitorrapportage (online) bespreken met tips uit de [webinar van Kees Broekhof](#).
- Voer gesprekken over het lees- en mediabeleid met de locatiemanager of op MT niveau.
- Zoek contact met nieuwe locaties over deelname met subsidie van de stimuleringsregelingen.
- Besteed aandacht aan het saneren en aanvullen van de collecties of bied wisselcollecties aan.
- Breng het gebruik van digitale prentenboeken onder de aandacht, met name voor kinderen met een taalachterstand.
- Attendeer op de [Boekideeën](#) voor werken met boeken op de groep.
- Wijs op [digitale alternatieven](#) waarmee ouders betrokken kunnen worden bij de leesopvoeding van hun kind, zoals het e-magazine [BoekStart voor jou!](#), Bereslim, De Voorleeshoek, [Digitale Voorleestas](#), en de [BoekStart app](#). Zie ook de tips [Online leesbevordering voor thuis](#) van Stichting Lezen.

3. BoekStartcoach

Het uitgangspunt van de jeugdgezondheidszorg is dat de jeugdzorg zo compleet mogelijk uitgevoerd blijft. Het aangepaste beleid kun je [hier](#) lezen. De BoekStartcoaches kunnen hun taken vooralsnog niet hervatten. We zetten hier een paar zaken op een rij die je als BoekStartcoach wel kan doen in de tussentijd:

- Blijf contact houden met het consultatiebureau. Zo blijf je op de hoogte van de ontwikkelingen en weet je wanneer je in gesprek kunt gaan over het hervatten van je taken.
- Bespreek met het consultatiebureau de mogelijkheden om ouders in de tussentijd te bereiken. Denk aan een kaartje met een boodschap voor ouders die in de GroeiGids meegegeven kan worden.
- Bespreek met het consultatiebureau of zij tijdelijk de BoekStartkoffer kunnen uitdelen aan alle baby's die komen voor het 3 of 5 maanden consult. Deze vaccinatieconsulten worden op het bureau uitgevoerd. Overleg of een JGZ-medewerker de ouder kort uitleg kan geven over het belang van vroeg starten met voorlezen. Deze manier van werken wordt opgestart in Rivierenland. Zij hebben de afspraak gemaakt dat de consultatiebureau-assistent de komende periode de koffers aan baby's uitdeelt. Spreek dit af voor een specifieke periode, bijvoorbeeld van half mei tot 1 september. Leg de afspraken goed vast en zorg dat iedereen goed weet wat hij of zij moet doen. Ouders kunnen met de bon later nog hun abonnement ophalen in de Bibliotheek.
- De BoekStartcoach brengt dan 1 keer per week koffertjes naar het consultatiebureau om ze te bevoorraden. Zorg dat de BoekStartbon in het koffertje zit. De JGZ-medewerker kan de koffer van de ouder niet open maken om de materialen te laten zien.
- Uit hygiënisch oogpunt pakken ouders zelf de BoekStartkoffer, zodat het niet door meerdere handen gaat. Het koffertje zit sowieso in de verpakking.
- Houd bij hoeveel koffers er zijn uitgedeeld. Dat is niet moeilijk want je weet hoeveel koffers je brengt. Markeer de bonnen zodat je kunt achterhalen hoeveel ouders de lidmaatschapskaart ophalen. Mochten zij dit niet doen, zie het niet als een verloren groep ouders: zij hebben in ieder geval de koffer met boekjes en voorleesinformatie gekregen. Maak een filmpje van de BoekStartcoach waarin je voorleestips geeft of ouders de mogelijkheid biedt een individuele (telefonische) afspraak te maken. Het filmpje kan op het consultatiebureau worden ingezet of via sociale media worden verspreid.
- Maak een kaart met liefst een afbeelding van de BoekStartcoach en een verwijzingslink of QR-code naar een filmpje waarin BoekStart wordt geïntroduceerd. Een voorbeeldscript voor een filmpje wordt geplaatst in de BoekStartcoach Biebtobiebgroep in de week van 18 mei.

Handreiking voor BoekStart bij protocollen kinderopvang, JGZ en VOB

- Maak een handzame gespreksleidraad voor de jeugdarts en -verpleegkundige voor tijdens het consult. Gebruik hiervoor de reader bij de e-learning Taalstimulering door voorlezen voor input. We plaatsen een voorbeeld in de Biebtobiebgroep in de week van 18 mei. Breng sowieso de [e-learning Taalstimulering](#) door voorlezen onder de aandacht bij de medewerkers van het consultatiebureau.

4. Extra toelichting op bouwstenen

Marketing & Communicatie

Externe communicatie

Voorleesconsulenten kunnen in overleg met de kinderopvang de pedagogisch medewerkers op afstand (blijven) ondersteunen. Houd dus contact met de voorleescoördinator en de locatiemanager en stem telefonisch of via de mail af wat kan en waar behoefte aan is. Dat geldt ook voor het consultatiebureau. Geef aan wat je als voorleesconsulent in deze fase kan betekenen.

Mogelijke gesprekspunten zijn:

- Hoe kan ik als voorleesconsulent de kinderopvang ondersteunen? Waar is behoefte aan?
- Wat zijn jullie regels voor externe samenwerkingsorganisaties?
- Hoe blijven we met elkaar in gesprek? Wie is mijn aanspreekpersoon? Kunnen we bijvoorbeeld wekelijks een belafsprak inplannen?
- Hoe kunnen we de monitorresultaten bespreken en een voorleesplan maken voor komend schooljaar?

Interne communicatie

Belangrijk is ook om intern (in je bibliotheekorganisatie) te delen wat er buiten gebeurt, denk aan collega voorleesconsulenten, klantenservice, teamleiders, frontoffice medewerkers, directie.

Marketing

Hoewel het nu niet voor de hand ligt om je nadrukkelijk te profileren, is het wel nodig om te zorgen dat je in beeld blijft en de relevantie en meerwaarde van de BoekStart aanpak aantoont.

Collectie

Natuurlijk stimuleer je de pedagogisch medewerkers om zo snel mogelijk weer alle mooie bibliotheekboeken voor te lezen, maar hoe ga je dat organiseren als je zelf de kinderopvang niet in mag? Omdat de situatie overall anders is, is hier niet één duidelijke richtlijn voor te geven en zul je per locatie moeten overleggen wat haalbaar is.

Besmetting via boeken

Het coronavirus verspreidt zich via mensen en dieren. Buiten het lichaam kan het virus niet goed overleven. De kans dat je besmet raakt via het aanraken van producten of oppervlakten is erg klein. Boeken dienen net als andere voorwerpen, speelgoed, speelmaterialen e.d. bij gebruik door meerdere kinderen met regelmaat ontsmet te worden. Volgens het RIVM is schoonmaken met water en zeep of schoonmaakdoekje afdoende.

Nieuwe boeken leveren

Natuurlijk is het fijn als je nieuwe boeken of wisselcollecties hebt voor de kinderopvang. Hou bij aflevering in ieder geval rekening met de richtlijnen voor leveranciers (zoals gesteld in het bibliotheekprotocol):

- Houd 1,5 meter afstand.
- Spreek vooraf de plaats af waar de goederen bij de kinderopvang afgeleverd worden.
- Laat een kwartier van te voren je aankomsttijd weten.

Handreiking voor BoekStart bij protocollen kinderopvang, JGZ en VOB

- Draag handschoenen.
- Betreed alleen na overleg met de kinderopvang de locatie. Overweeg levering tot de deur.
- Adviseer om t.a.v. de boeken de hygiëneregels van de GGD te volgen en houd het advies van het RIVM aan om boeken 72 uur in quarantaine te houden voor ze weer gebruikt worden.

Monitor BoekStart & Voorlees- en mediaplan

Net voor de lockdown hebben veel kinderopvanglocaties de Monitor ingevuld en in april zijn de resultaten daarvan verschenen. De Monitor is in deze periode een mooi instrument om toch te investeren in de relatie en de samenwerking. Je kunt de monitorgegevens inzetten om te bewijzen dat de BoekStartaanpak van toegevoegde waarde is – ook in het komend schooljaar. Nicolien de Pater (landelijke Monitor coördinator) adviseert om nu vooral aan te sluiten bij wat de kinderopvang kan/wil in deze tijd. Stel eventueel wat kleinere of minder stappen voor, wees flexibel en houd vooral contact om samen te kijken naar mogelijkheden. Haar tips zijn:

- Bespreek de uitkomsten van de Monitor met tips uit de [webinar van Kees Broekhof](#).
- Denk aan collegiaal overleg met je collega-(voor)leesconsulenten over doelen, leg je gedachten eens aan hen voor.
- Bespreek met de kinderopvang op welk moment de terugkoppeling het best past.
- Optie voor terugkoppeling kan zijn om met de locatiemanager en voorleescoördinator de analyse (digitaal) te bespreken en met hen de doelen vast te stellen, om vervolgens een voorstel van activiteiten en werkwijzen om de doelen te halen te doen aan het team. Andere optie is om een digitaal teamoverleg te initiëren, waarbij het team doelen vaststelt en werkwijzen bepaalt.
- Bereid daarna een presentatie voor aan de hand van het uitgewerkte voorbeeld uit het webinar. Kies daarbij op grond van de leescirkel van Chambers voor drie doelen en omschrijf afhankelijk van de wijze van terugkoppeling acties en werkwijzen daarbij. In het webinar worden ter inspiratie voorbeelden van doelen en werkwijzen gegeven.
- Aanbeveling is om doelen en werkwijzen vast te stellen vóór de zomervakantie, zodat het voorleesplan aangepast kan worden en in de rest van het jaar doelgericht samengewerkt wordt aan voorleesklimaat in de kinderopvang.

Heb je vragen over de Monitor? Mail dan naar info@boekstartpro.nl

Activiteiten

In het gesprek met de kinderopvang benadruk je dat juist voorlezen rust kan brengen voor kinderen op de groep. Je geeft aan hoe jij als voorleesconsulent in deze fase kan ondersteunen en vraagt wat de behoeften zijn. Verzamel handige tips in een nieuwsbrief of op je website en stuur regelmatig een update naar de voorleescoördinatoren. Maar overlaad ze niet! Kijk regelmatig op biebtobieb (bijvoorbeeld Crisisbieb of in de groep BoekStart) waar collega's mee bezig zijn.

Filmpjes - hou bij het maken van online (voorlees) filmpjes rekening met de volgende regels:

- Als je online voorleest, doe dit in een besloten omgeving
Online voorlezen (livestream) kan, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Het belangrijkste is dat voorgelezen wordt in een besloten omgeving voor een specifieke doelgroep. Denk daarbij aan een voorleeswebinar voor bibliotheekleden.
- Als je online voorleest, verwijst je altijd naar de auteur, illustrator en uitgever van het boek
De rechthebbenden (auteur, illustrator en uitgever) hebben gezamenlijk de auteursrechten op de titel die voorgelezen wordt. Het is goed om tijdens het online voorlezen (livestream) duidelijk te maken wie ervoor gezorgd heeft dat het boek tot stand is gekomen.
- Maak geen opname van het online voorlezen
Als je online (livestream) voorleest, maak je geen opname van wat er voorgelezen wordt (noch beeld, noch geluid). Een opname kan makkelijk gereproduceerd en verspreid worden buiten de besloten omgeving (zoals verspreiding via YouTube en sociale media kanalen).

Handreiking voor BoekStart bij protocollen kinderopvang, JGZ en VOB

- Bij verspreiden van al gemaakte opname neem je contact op met de uitgever en/of schrijver. Heb je het voorlezen opgenomen of op een andere manier vastgelegd en wil je dat (gratis) verspreiden? Dan kun je beter contact opnemen met de uitgever of schrijver van het boek en daar afspraken over maken.

Wijs op [digitale alternatieven](#) waarmee ouders betrokken kunnen worden bij de leesopvoeding van hun kind, zoals het e-magazine [BoekStart voor jou!](#), [Bereslim](#), [De Voorleeshoek](#), [Digitale Voorleestas](#), en de [BoekStartapp](#). Verder is er een lijst beschikbaar op [Boekstart.nl](#) en Stichting Lezen heeft ook een [overzicht voor thuis](#) samengesteld.

Netwerk & Beleid

Aanbod schooljaar 2020/2021

Veel bibliotheken hebben deze periode gebruikt om een nieuw aanbod te maken voor het komende schooljaar. Op dit moment kunnen we ons nog niet goed voorstellen hoe de situatie dan zal zijn, maar stuur je nieuwe aanbod bij voorkeur pas als je in gesprek bent met de kinderopvang en zij er open voor staan, zodat het een 'warme' ontvangst krijgt.

Bronnen

Voor het opstellen van deze handreiking is o.a. gebruik gemaakt van:

- [VOBericht nr. 18](#)
- [Protocol gefaseerde openstelling bibliotheekvestigingen](#) (VOB)
- www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/vragen-antwoorden

Heb je vragen over deze handreiking? Neem contact op met je [POI contactpersoon](#) of mail naar info@boekstartpro.nl